

ARKKITEHTITOIMISTO NEVA OY

Isosaaren (Pappilansaari) luontoselvitys

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	1
2	Aineisto ja menetelmät.....	1
2.1	Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys	1
2.2	Lintuselvitys.....	1
2.3	Aiemmat selvitykset ja muu tausta-aineisto	1
3	Alueen sijainti ja suhde ympäristöön	2
4	Alueen nykytila.....	3
4.1	Kallio- ja maaperä	3
4.2	Maisemarakenne	3
4.3	Korkeussuhteet	3
4.4	Vesiolot	3
4.4.1	Pintavedet.....	3
4.4.2	Pohjavedet.....	4
4.5	Maisemakuva – maiseman ominaispiirteet	4
5.1	Arvokkaat luontotyypit	7
5.2	Linnusto ja eläimistö	10
6	Yhteenvedo ja johtopäätökset	14
	Lähteet	15

4.10.2019

Isosaaren (Pappilansaari) luontoselvitys

1 Johdanto

Selvitys on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain asemakaavalle asettamien sisältövaatimusten (MRL 54 §, 1999/132) mukaisella tarkkuudella. Laaditun luontoselvityksen tavoitteena oli paikantaa suunnittelualueen mahdolliset arvokkaat luontotyypit, jotka ovat joko lainsäädännöllä määriteltyjä tai muutoin alueellisesti edustavia, sekä selvittää alueen pesimälinnuston yleispiirteet. Lisäksi selvityksessä on kartoitettu esiintykö alueella liito-oravaa, muita uhanalaisia tai silmälläpidettäviä lajeja tai niille potentiaalisia elinympäristöjä.

Selvityksestä ovat vastanneet biologit FM Jari Kärkkäinen ja FM Tiina Mäkelä FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä.

2 Aineisto ja menetelmät

2.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

Selvitysalueen kasvillisuutta ja luontotyyppisiä inventoitiin yhden maastotyöpäivän aikana 12. elokuuta 2019. Sää kartoitus hetkellä oli poutainen. Alueen luontotyyppi-inventoinnissa tarkasteltiin alueen kasvillisuutta ja luontotyyppien luonnontilaisuutta ja edustavuutta sekä metsien kasvupaikkatyyppisiä ja olosuhteita. Inventoinnissa havainnoitiin myös uhanalaisen, silmälläpidettävän tai muun huomionarvoisen putkilokasvilajiston esiintymistä.

2.2 Lintuselvitys

Selvitysalueella esiintyvää pesimälinnustoa inventoitiin 12.6.2019. Sää maastokäynnin aikana oli kartoituksen kannalta erinomainen: +15°C, tuuli 2-4 m/s, pilvisuus 1/8, poutaa. Pesimälinnustolaskennat ajoitettiin aikaiseen aamuun ja aamupäivään, jolloin lintujen aktiivisuus on korkeinta.

Koko selvitysalueen pesimälinnusto kartoitettiin kiertämällä alue tarkkaan läpi ja kirjaamalla pesintään viittaavat havainnot muistiin. Reviiritulkinnat tehtiin kartotuslaskentaohjeen (Väisänen 2015) mukaisesti. Erityistä huomiota kiinnitettiin suojellisesti arvokkaisiin lajeihin, joita ovat mm. kiireellisesti suojeltavat lajit, EU:n lintudirektiivin liitteen I lajit (79/409/ETY) ja uusimman lintuja koskevan uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset, kiireellisesti suojeltavat, erityisesti suojeltavat ja silmälläpidettävät lajit sekä alueellisesti uhanalaiset lajit (Hyvärinen ym. 2019). Lisäksi huomioitiin alueellisesti harvinaiset lajit sekä mm. kaikki petolintulajit. Edellä mainittujen lajien reviirit merkittiin kartoille ja arvioitiin alueelta ko. lajeille soveltuvien elinympäristöjen laajuus ja laatu.

2.3 Aiemmat selvitykset ja muu tausta-aineisto

Tausta-aineistona alueen luontoarvojen selvittämisessä on käytetty aiemmin laadittuja maisema- ja luontoselvityksiä, joihin selvitysalue on sisältyneet. Selvitysalueelta ei ole aiemmin laadittu luontoselvitystä. Selvitysalueelta ei ole tiedossa uhanalaislajiston esiintymätietoja.

Selvityksessä on hyödynnetty seuraavia raportteja ja lähtöaineistoja:

- Aitolahti-Teisko rantayleiskaava. Ympäristöministeriön 28.2.1994 vahvistama rantayleiskaava.

4.10.2019

- BirdLife Suomen ja SYKE:n paikkatietoaineistot (ympäristön IBA- ja FI-NIBA- kohteet)
- Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja 2017: Teiskon maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelma.
- Pirkanmaan 1. maakuntakaava 2007, Valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö.
- Pirkanmaan Linnusto -kirja (Kosonen, L., Rintamäki, P., Seppälä, P. & Geiger, C.)
- Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen MAALI -raportti (maakunnallisesti arvokkaat lintualueet)
- Pirkanmaan maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt 2006.
- Tampereen Aitolahden ja Teiskon kulttuuriympäristöselvitys, Kaupunkiympäristön kehittäminen. Tampere, Julkaisuja 6/2015.
- Tampereen kaupungin karttapalvelu <https://kartat.tampere.fi/oskari/>
- Teiskon kirkonseudun osayleiskaava ja Aitolahti-Teiskon rantayleiskaavan 1989 muutos
- Valtakunnallinen lintuatlastietokanta (pesimälajiston yleispiirteet)
- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY.

3 Alueen sijainti ja suhde ympäristöön

Isosaaren selvitysalue sijoittuu Tampereen Näsijärven Kirkkojärven pohjoisrannalle (Kuva 1). Isosaari (muita nimiä ovat Teiskolansaari, Pappilansaari ja Salonsaari) on ollut aikoinaan osittain saari, mutta on nyt kapealla kannaksella yhdistetty mantereeseen. Saari on muodostettu kannaksella niemeksi pappilan rakentamisen yhteydessä vuonna 1925.

Selvitysalueeseen kuuluvat kiinteistöt 837-718-2-0 PAPPILA ja 837-704-1-76 TIEMAA. Selvitysalueen pinta-ala on noin 8 ha.

4.10.2019

Kuva 1. Selvitysalue.

4 Alueen nykytila

4.1 Kallio- ja maaperä

Selvitysalue on alueella, missä kallioperä kuuluu Keski-Suomen syväkivialueeseen. Kallioperä on porfyrista graniittia. Isosaaren keskiosalla maaperä on savea ja rannalla on kalliomaata.

4.2 Maisemarakenne

Isosaari on osa Kirkojärven maisemaa. Kirkojärven maisemarakenteeseen vaikuttava kallioperä on rikkonaista, mikä ilmenee hyvin pinnanmuotojen pienipiirteisellä vaihtelevuutena sekä maisemassa ilmenevinä murroslijnoina. Kirkojärven maisema on kumpuilevaa kulttuurimaisemaa.

4.3 Korkeussuhteet

Kirkojärven keskiveden korkeus on tasolla 95,4 m mpy. Isosaari nousee noin 5-10 metrin Kirkkoveden keskivedestä ylemmäksi. Saaren korkeimmat kohdat ovat tasolla noin 102,5-105 m mpy.

4.4 Vesiolot

4.4.1 Pintavedet

Isosaari rajautuu Kirkojärveen, joka on Teiskonlahden kautta yhteydessä Näsijärven Koljonselkään. Kirkojärvi on oikeastaan Koljonselän lahdenpohjukka.

4.10.2019

Näsijärvi on Kokemäenjoen vesistön suurin järvi, jonka pinta-ala on 255 km². Näsijärvi laskee Tammerkosken kautta Pyhäjärveen ja sitä säännöstellään. Nykyinen säännöstelylupa on vahvistettu korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä vuonna 1980. Näsijärven säännöstely tapahtuu Tammerkosken Yläkosken kahdella voimalaitoksella. Säännöstelyluvan mukaiset rajat ovat NN + 93,91 – NN + 95,40.

Vuosien 1980 - 2018 välisenä aikana Näsijärven keskimääräinen vuoden maksimivedenkorkeus on ollut NN + 95.37 m. Suurin havaittu vedenkorkeus on NN +95.49 m ja pienin havaittu vuoden maksimivedenkorkeus on NN + 95.14 m.

Taulukko 1. Näsijärven vedenkorkeustiedot 1980-2018.

Korkeusjärjestelmä	HW Ylin vedenkorkeus	MHW Keskiylin vedenkorkeus	MW Keskivedenkorkeus	NW Alin vedenkorkeus
NN	+ 95,49	+ 95,37	+ 95,	+ 93,92
N ₂₀₀₀	+ 96,17	+ 96,05	+	+ 94,60

Näsijärvi kuuluu suuriin humusjärviin (Sh) ja sen ekologinen tila on hyvä. Näsijärven vedenlaatu on kokonaisuudessaan hyvä. Järven keski- ja pohjoisosissa laatu on jopa erinomainen. Järven ekologinen tila olisi erinomainen, mikäli sitä ei säännösteltäisi ja eikä siinä olisi vaelluseste.

4.4.2 Pohjavedet

Alueelle ei sijoitu luokitettua pohjavesialuetta.

4.5 Maisemakuva – maiseman ominaispiirteet

Isosaari on osa Teiskolan ja Koveron vanhojen kylien muodostamaan kulttuuriympäristökokonaisuutta ja kuuluu Teiskon kirkko ja Teiskolan kartano nimiseen valtakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun ympäristöön. Isosaaren itäpuolella on Teisko-Asuntilan maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö (mkm).

Isosaarella on toiminut pappila, jonka klassisistinen päärakennus on kaksikerroksinen ja vuodelta 1927. Rannalla on vanha sauna. Alueella on muutakin vanhaa rakennuskantaa. Pappilan päärakennuksen ympärillä on pellot ja seurakuntalaisten istuttama puutarha, joka on rapistunut (Kuva 2). Puutarhaan rajautuu pienialainen kuusivaltainen kangasmetsikkö.

Alueen maisemaa hallitsevaa peltoaluetta reunustavat lehtipuu- ja havusekapuuvaltaiset rantametsät (Kuva 3). Länsirannalla on vanhaa koivu- ja mäntysekapuustoa. Itärannalla puustoon kuuluu lähimaisemasta erottuvat vanhat kilpikaarnaiset männyt ja kalliopaljastumat (Kuva 4).

4.10.2019

Kuva 2. Pappilan päärakennuksen ympärillä on rapistunut puutarha.

Kuva 3. Pappilan peltomaisemaa, jota reunustavat rantametsät.

4.10.2019

Kuva 4. Isosaaren itärannalla on kallioista männikköä, jonka edustalla on ruovikko. Kasvillisuus on kulunut.

5 Alueen luontoarvot

5.1 Kasvillisuus ja luontotyypit

Selvitysalueesta noin 45 % (noin 3,6 ha) on peltoa ja luonnonympäristöä noin 41 % (Kuva 5). Loput alueesta on rakennettua ympäristöä ja vanhaa puutarhaa. Vanhan puutarhan osalla kasvaa mm. punaherkukkaa, hernepensaita, peltoohdaketta, hunajakukkaa, maitohorsmaa, vadelmaa, vuohenputkea, nokkosta ja jättipalsamia, joka on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi koko EU:n alueella. Puustona on vanhoja lehmuksia ja vaahterapuita.

Luonnonympäristön kasvillisuus on selvästi kulttuurivaikutteista. Se ilmenee kasvillisuuden kulumisena ja kulttuuriympäristöissä viihtyvien lajien leviämällä rantametsiin.

Luoderannalla, varsin jyrkällä rinteellä, kasvaa ylispuuna vanhaa koivumäntysekapuustoa. Alis- ja välipuuna on lehtipuita kuten vaahtera, pihlaja ja haapa. Kenttäkerrosta luonnehtivat vuohenputki ja heinät. Rantavyöhykkeessä on runsas ruoho- ja sarakasvillisuus, sitä reunustaa kelluslehtisten vyöhyke. Metsäkasvillisuus vaihtelee tuoreesta kankaasta lehtomaiseen kankaaseen.

Länsirannalla on pienialainen lehtipuuvaltainen rantalehto. Samoin itärannalla on lehtokuvio. Etelärannalla on useita kalliopaljastumia. Etelä- ja itärannalla kasvillisuus on mäntyvaltaista kuivahkoa kangasta. Mäntyjen joukossa on hieman kuusta, haapaa ja koivua. Kulttuurivaikutteista mäntykangasta on myös Isosaaren pohjoisosalla.

4.10.2019

Isosaaren rantaa kiertää lähes yhtenäisesti kapehko ruovikkovyö, joka on paikoin aivan rannan tuntumassa ruovikkoalutana. Itä- ja lounaisrannalla on kapeasti saralutaa.

Kuva 5. Selvitysalueesta pääosa on peltoa.

5.1 Arvokkaat luontotyypit

Arvokkaiksi luontokohteiksi luetaan kohteet joiden olemassaolo merkittävästi lisää alueen luontoarvoja. Merkittävimmät tällaiset ympäristötyypit on lueteltu Suomen luonnonsuojelulaissa (LSL 29 §) ja niiden olemassaolo on lailla turvattu sen jälkeen, kun alueellinen ELY-keskus on tehnyt niistä rajauspäätöksen ja saattanut sen maanomistajan tiedoksi. Metsälaki (Metsäl 10 §) määrittelee metsätaloustoimissa huomioon otettavia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka ilmentävät luonnon monimuotoisuutta talousmetsäalueilla. Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla, mutta metsälain määrittely luontokohteista toimii indikaattorina alueellisista luontoarvoista. Vesilain suojeltavat vesiluontotyypit on esitetty vesilain (587/2011) 2. luvun 11 §:ssä. Arvokkaalla luontotyypillä esiintyy usein myös arvokasta eliölaajistoa.

Myös luontotyyppien uhanalaisuus on huomioitu. Alueen luontotyyppijä inventoitiin Suomen luontotyyppien uhanalaisuusluokitus (Raunio ym. 2008) huomioiden.

Arvokkaiden luontotyyppien lisäksi maankäytön suunnittelussa huomioon otettavia kohteita ovat uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien eliölajien (LSL 46 § ja 47

4.10.2019

§) esiintymät sekä EU:n luontodirektiivin IV (a) tarkoittaminen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikat (LSL 49 §).

Selvitysalueen arvokkaat luontokohteet ja lajisto

Alueelle sijoittuu kaksi paikallisesti arvokasta lehtokuviota (Kuva 6), joiden kasvillisuutta leimaa kulttuurivaikutus.

Selvitysalueiden maastoinventoinneissa ei havaittu uhanalaisen (CR, EN, VU), alueellisesti uhanalaisen (RT) tai silmälläpidettävän (NT) kasvilajiston esiintymiä tai muuta huomionarvoista kasvilajistoa.

Kuva 6. Selvitysalueella on kaksi arvokasta luontokohdetta.

Isosaaren länsirannan lehto

Pinta-ala: 0,2 ha

Kuvaus: Harmaaleppävaltainen ryteikköinen lehto, jonka kasvillisuus on tuoretta. Puustoon kuuluu myös raita ja koivu. Kasvillisuutta leimaa vadelma, metsälvejuuri, hiirenporras, nokkonen, voikukka, mustakannonmarja, lehtohorsma, valkovuokko, sudenmarja ja syyläjuuri.

Lehto on osittain tulva-alainen ja rajautuu luhtaiseen ruovikkoon. Tulva-alaisella osalla kasvaa mm. rentukka, luhtalemikki, ojakellukka, mesiangervo ja metsäkorte. Lehto on kulttuurivaikutteinen, eikä erityisen edustava.

4.10.2019

Arvoluokka:	Paikallisesti arvokas
Suojeluperusteet:	Metsälain erityisen tärkeä elinympäristö; rehevät lehtolaikut, joiden ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaateliias kasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus. Lehdot ovat vaarantunut luontotyyppi.

Kuva 7. Isosaaren länsirannan lehto.

Isosaaren itärannan lehto

Pinta-ala:	0,2 ha
Kuvaus:	Lehtipuuvaltainen rantalehto. Puustolle on ominaista vanhat raidat, nuoret kuuset ja harmaaleppävaltaisuus. Erirakenteiseen puustoon kuuluu myös muutamia mäntyjä ja pihlaja. Aluskasvillisuudelle on ominaista ojakellukka, nokkonen, nurmilauha, salokeltano, lillukka, metsäalvejuuri, hiirenporras, käenkaali ja rönsyleinikki. Lehdossa on muutama ruotsinpihlajataimi. Lehto on osittain tulva-alainen, luonteeltaan pääosin keskiravinteinen tuore lehto ja se on selvästi kulttuuri-vaikutteinen.
Arvoluokka:	Paikallisesti arvokas
Suojeluperusteet:	Metsälain erityisen tärkeä elinympäristö; rehevät lehtolaikut, joiden ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaateliias kasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus. Lehdot ovat vaarantunut luontotyyppi.

4.10.2019

5.2 Linnusto ja eläimistö

Pesimälinnusto

Selvitysalue tarjoaa elinympäristöjä sekä ranta- ja vesilinnustolle, että viljely- ja kulttuuriympäristöissä esiintyvälle lajistolle. Metsälinnuston osuus on selvästi vähäisempi, koska alueelle sijoittuu vain vähän metsää.

Selvitysalueella havaittiin kartoituksen aikana 25 eri lintulajia, joista 21:n arvioitiin todennäköisesti tai varmasti pesivän alueella. Millään lajilla pesivien yksilöiden parimäärä ei ole erityisen suuri, johtuen selvitysalueen pienuudesta ja elinympäristöjen rajallisuudesta. Uhanalaisista lajeista havaittiin viimeisimmässä lintujen uhanalaisuusarviossa erittäin uhanalaiseksi (EN) luokiteltu viherpeippo. Lisäksi alueella havaittiin viisi silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltua lajia ja kaksi lintudirektiivin liitteessä I mainittua lajia, jotka eivät kuitenkaan pesi selvitysalueella.

Metsälajistoa alueella edustavat Suomessa runsaslukuisimpina esiintyvät metsän yleislajit; pajulintu ja peippo. Niiden ohella rantametsissä pesivät mm. räkätti-, musta- ja punakylkirastas, kirjosieppo, sini- ja talitiainen sekä varis. Saaren etelärannan kallioiden tuntumassa esiintyy hieman lahoppuustoa, ja tällä alueella havaittiin pesivänä pikkutikka. Pikkutikka on koko Pirkanmaan alueella melko vähälukuisen pesimälaji (parimäärä vain noin 300 – 600 paria) (Kosonen ym. 2016) ja samalla harvinaisin selvitysalueella esiintyvä laji. Lehtokohteilla (kts. kohta 5.1.) pesivät lehtipuuvaltaisempia alueita suosivat mustapää- ja lehtokerttu sekä uuttukyyhky. Vanhan pappilan villiintyneessä puutarhassa ja sen lähiympäristössä pesivät viherpeippo (EN), satakieli, pensaskerttu (NT) ja punavarpuunen (NT). Pihapiirissä pesii myös västäräkki (NT).

Ranta- ja vesilinnustosta selvitysalueen rannoilla havaittiin telkkä (1 pesivä pari), silkkiuikku (1-2 pesivää paria) sekä kauempana rannasta kuikka (lintudirektiivin I), jonka pesimäpaikka ei sijaitse selvitysalueella. Rannoille on myös sijoitettu useampia telkänpönttöjä. Rannoilla havaittiin ruokailemassa myös kalatiira (lintudirektiivi I), jonka pesimäpaikat sijoittuvat niin ikään selvitysalueen ulkopuolelle.

Peltolinnustosta alueella havaittiin kuovi (NT), joka todennäköisesti pesii saaren keskiosan peltoalueilla. Alueella pesivän lajiston lisäksi kartoituksessa havaittiin saaren yli lentävinä vihervarpunen, naakka ja kalalokki.

Kaikki kartoituksessa havaitut lajit on esitetty taulukossa 2., suojelullisesti arvokkaat lajit taulukossa 3 ja 4 sekä niiden havaintopaikat kuvassa 8.

4.10.2019

Taulukko 2. Kaikki pesimälinnustokartoituksessa havaitut lajit.

Laji	Tieteellinen nimi
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>
Kuikka	<i>Gavia arctica</i>
Silkkuiukku	<i>Podiceps cristatus</i>
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>
Kalalokki	<i>Larus canus</i>
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>
Uuttukyyhky	<i>Columba oenas</i>
Pikkutikka	<i>Dendrocopos minor</i>
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>
Satakieli	<i>Luscinia luscinia</i>
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>
Mustapääkerttu	<i>Sylvia atricapilla</i>
Lehtokerttu	<i>Sylvia borin</i>
Pensaskerttu	<i>Sylvia communis</i>
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>
Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Harmaasieppo	<i>Muscicapa striata</i>
Sinitäinen	<i>Parus caeruleus</i>
Talitiäinen	<i>Parus major</i>
Naakka	<i>Corvus monedula</i>
Varis	<i>Corvus corone cornix</i>
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>

Taulukko 3. Pesimälinnustokartoituksessa havaitut suojelullisesti arvokkaat lajit.

Laji	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivilaji	Kansainvälinen vastuulaji
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>			x
Kuikka	<i>Gavia arctica</i>		x	
Silkkuiukku	<i>Podiceps cristatus</i>	NT		
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>	NT		x
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>		x	x
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>	NT		
Pensaskerttu	<i>Sylvia communis</i>	NT		
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>	EN		
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>	NT		

4.10.2019

Taulukko 4. Suojelullisesti arvokkaiden lajien kuvaukset. Lajikuvaukset perustuvat Suomen kolmannessa valtakunnallisessa lintuatlaksessa esitettyihin kuvauksiin sekä Pirkanmaan Linnusto -kirjassa esitettyihin tietoihin (Valkama ym. 2010, Kosonen ym. 2016). Myös lajien yksilömääräarviot perustuvat Pirkanmaan Linnusto -kirjassa esitettyihin tietoihin. Suojelustatukset: VU= vaarantunut, NT= silmälläpidettävä, DIR= lintudirektiivin liitteen I laji, EVA= kansainvälinen vastuulaji. Harvalukuiset lajit joiden pesivä kanta Pirkanmaalla on alhainen (keskimäärin alle 500 paria) on merkitty vihreällä taustalla.

Laji	Suojelustatus	Yleiskuvaus	Esiintyminen alueella
Viherpeippo	EN	Laji viihtyy etenkin kulttuuriympäristöissä niin kaupungeissa kuin maaseudulla. Kaikkein sulkeutuneimpia metsiä viherpeippo välttää. Suomen kanta on noin 170 000 – 400 000 paria, Pirkanmaalla noin 7 000 – 16 000 paria. Suomen kanta romahti rajusti kahdessa vuodessa, noin 60 %. Romahduksen aiheutti <i>trichomonas</i> – alkueläimen aiheuttama epidemia.	Reviiri vanhan pappilan villiintyneessä puutarhassa / pihapiirissä.
Västäräkki	NT	Västäräkkiä tavataan aukeilla alueilla usein lähellä asutusta tai vettä. Se suosii paljaita alueita ravinnon haussa, missä se voi myös toteuttaa tyyppillistä liikkumistaan. Suomen kanta on noin 430 000-580 000 paria, Pirkanmaalla noin 21 000-28 000 paria.	Reviiri vanhan pappilan pihapiirissä.
Pensaskerttu	NT	Pensaskertun elinympäristöä ovat kaikenlaiset pensaikot ja korkeavartisia ruohoja kasvavat avomaat. Lajin suomen kanta on noin 280 000 – 360 000 paria, Pirkanmaalla 18 000 -24 000 paria.	Reviiri vanhan pappilan villiintyneessä puutarhassa.
Kuovi	NT	Kuovi pesii pelloilla ja soilla. Lajin Suomen kanta on noin 76 000 - 88 000 paria, Pirkanmaalla noin 2 000 – 3 500 paria.	Pesii todennäköisesti alueen keskiosien pelloilla.
Silkkiuikku	NT	Silkkiuikku suosii pesimäpaikkoinaan ruohostoisia keski- tai isokokoisia järviä ja merenlahtia. Suomen kanta on noin 28 000 – 47 000 paria, Pirkanmaalla noin 1 000 – 1 400 paria.	Pesii 1-2 parin voimin selvitysalueen eteläreunan rantaluhtien suojassa.
Punavarpunen	NT	Punavarpunen viihtyy kulttuuriympäristöissä pellonreunoilla, pensaikkosilla niityillä ja kosteikoissa. Suomen kanta on noin 110 000 – 130 000 paria, Pirkanmaalla noin 8 000 – 10 000 paria.	Reviiri vanhan pappilan villiintyneessä puutarhassa
Kuikka	Dir, EVA	Pesimäaikaan kuikka tapaa kaikilla Pirkanmaan maakunnan selkävessillä sekä useimmilla keskikokoisilla ja pienehköillä järvilla. Suomen kanta on noin 12 000-13 000 paria, Pirkanmaalla noin 800-1 000 paria.	Ruokailee lähialueella.
Kalatiira	Dir, EVA	Kalatiira on Pirkanmaalla yleinen ja runsaslukuinen. Laji pesii isojen jär-	Ruokailee lähialueella / rannoilla.

4.10.2019

		venselkien karikoilla ja pikku saarissa, mutta myös pienemmillä järvillä, joissa pesäpaikaksi voi riittää ruohomätäs tai piisaminkeko. Suomen kanta on noin 30 000-70 000 paria, Pirkanmaalla noin 2 000-3 000 paria.	
Telkkä	EVA	Telkkä pesii kaiken tyyppisissä vesistöissä, missä vain on tarjolla pönttöjä tai palokärjen koloja pesäpaikoiksi. Suomen kanta on noin 190 000-250 000 paria, Pirkanmaalla noin 15 000-20 000 paria.	Telkkäpoikue (emo + 2 poikasta) havaittiin selvitysalueen länsirannalla ja telkkäkoiras itärannalla. Alueella on useampia telkänpönttöjä.
Pikkutikka	Ei suojelustatusta	Pikkutikan elinympäristöä ovat lahpuustoa sisältävät rantojen lepikot ja lehtomaiset metsät sekä taajamien puistometsät. Pirkanmaalla esiintyminen painottuu etelä- ja keskiosien vesistöjen varsille. Suomen kanta on noin 4 000-7 000 paria, Pirkanmaalla noin 300-600 paria.	Selvitysalueen eteläreunalla oli pikkutikan reviiri ja pesäpaikka.

Kuva 8. Suojellisesti arvokkaiden lintulajien havaintopaikat.

4.10.2019

Eläimistö ja direktiivilajit

Maastohavaintojen perusteella alueella esiintyy tavanomaista kulttuuriympäristöissä viihtyvää nisäkäslajistoa kuten metsäkauris, supikoira ja orava. Liito-oravasta ei tehty havaintoja. Lähin tiedossa oleva havainto liito-oravasta on Teiskon Kirkkotien pohjoispuolella, mistä on myös vanha tieto tummaverkkoperhosesta.

Selvitysalueen rannoilla ei ole erityisen potentiaalista elinympäristöä luontodirektiivin liitteen IV(a) sudenkorennoille. Pappilan vanhat rakennukset voivat tarjota päivälepokoja lepakoille.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Arvokkaat luontokohteet

Selvitysalueella on kaksi paikallisesti arvokasta lehtokuviota, joiden kasvillisuutta leimaa kulttuurivaikutus. Molemmat lehdot ovat lehtipuuvaltaisia ja erottuvat selvästi ympäristöstä. Kohteet on hyvä huomioida maankäytösunnittelussa ja ne voidaan merkitä kaavaan "säilytettäväksi alueen osiksi".

Pesimälinnusto

Selvitysalueen pesimälinnusto edustaa Tampereen seudulle melko tyypillistä kulttuuriympäristöjen ja rantojen lajistoa. Yhteensä selvityksessä havaittiin 25 eri lintulajia joista 21:n arvioitiin pesivän alueella. Yksilömäärät olivat melko alhaisia. Suojelullisesti arvokkaan lajiston esiintyminen keskittyy vanhan pappilan pihapiirin ja villiintyneen puutarhan ympäristöön, jossa pesii silmälläpidettäväksi luokiteltua, puoliavoimien elinympäristöjen (pensastojen ja pihapiirien) lajistoa (pensaskerttu, punavarpunen ja västäräkki).

Saaren eteläreunan ruovikkoluhdilla on puolestaan merkitystä silmälläpidettäväksi luokitellun silkkiuikun pesimäpaikkoina. Saaren etelärannan puustoisella osalla esiintyy myös jonkin verran lahoppuustoa, ja alueella on merkitystä tikkojen ruokailu- ja pesimäalueena (alueella pesii Tampereen seudulla vähälukuinen pikkutikka).

Lajistollisesti hieman monipuolisempia kohteita ovat alueelle sijoittuvat lehtokohteet (kts. kohta 5.1.). Kaikki alueella havaitut lajit ovat yhä koko Pirkanmaan alueella melko yleisiä eikä niiden populaatioilla ole alueellisesti tarkasteltuna häviämisen uhkaa.

4.10.2019

Lähteet

- BirdLife Suomi 2019: Kansainvälisesti arvokkaat lintualueet. Saatavilla internetistä: <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/iba/>.*
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.*
- Kangasniemi, P. 2010: Teiskon maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelma. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisu 7/2010.*
- Korte, K. 2012: Teisko-Aitolahden alueen perinnebiotooppiselvitys vuosina 2011-2012. Tampereen kaupunki, Kaupunkiympäristön kehittäminen, Maankäytön suunnittelu.*
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet (2.painos). Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.*
- Kosonen, L., Rintamäki, P., Seppälä, P. & Geiger, C. 2016: Pirkanmaan linnusto – Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry. Otavan Kirjapaino Oy, Tampere.*
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Lehtiniemi, T., Mikola-Roos, M. & Virolainen, E. 2001. Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisu nro 4. Suomen graafiset palvelut, Kuopio. 142 s.*
- Maanmittauslaitos 2019: Maanmittauslaitoksen kartta- ja ilmakeku-aineistot (www.maanmittauslaitos.fi).*
- Museovirasto 2019: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx.*
- Pirkanmaan liitto 2006: Pirkanmaan maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt. Pirkanmaan liiton julkaisu B 97.*
- Pirkanmaan liitto 2008: Pirkanmaan 1. maakuntakaava 2007. Kaavaselostus. Pirkanmaan liitto Julkaisu A 43.*
- Pirkanmaan liitto 2013: Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi: Pirkanmaan maakuntakaava 2040.*
- Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys ry. 2014: Pirkanmaan tärkeät lintualueet – Loppuraportti MAALI –hankkeesta. Saatavilla internetistä: https://tiedostot.birdlife.fi/alueet/maali/pily-maali_raportti.pdf.*
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet ja Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 8/2008, Suomen ympäristökeskus, Helsinki.*
- Tampereen kaupunki 1989: Aitolahti-Teisko rantayleiskaava. Ympäristöministeriön 28.2.1994 vahvistama rantayleiskaava.*
- Tampereen kaupunki 1989: Teiskon kirkonseudun osayleiskaava ja Aitolahti-Teiskon rantayleiskaavan 1989 muutos.*

4.10.2019

Tampereen kaupunki 2015: Tampereen Aitolahden ja Teiskon kulttuuriympäristöselvitys, Kaupunkiympäristön kehittäminen, Julkaisuja 6/2015.

Tampereen kaupunki 2019: Tampereen kaupungin karttapalvelu <https://kartat.tampere.fi/oskari/>

Valkama, J., Vepsäläinen, V. & Lehtikoinen, A. 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnon-tieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <http://atlas3.lintuatlas.fi>

Väisänen, R.A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. Otava, Keuruu. 567 s.